

ΑΙ Ω Δ Α Ι Σ Ο Λ Ο Μ Ω Ν Τ Ο Σ *

(Εἰσαγωγή - Κείμενον - Ἑρμηνεία)

Υ Π Ο

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΤΣΑΚΩΝΑ

Ἑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΩΔΗ 8η

1. Ἄνοιξατε, ἀνοιξατε τὰς καρδίας σας εἰς ἀγαλλίασιν τοῦ Κυρίου·
2. καὶ ὡς πληθυνθῆ ἡ ἀγάπη σας
ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ μέχρι τῶν χειλέων,
3. διὰ τὰ φέρη καρπὸν εἰς τὸν Κύριον, μίαν ἀγίαν ζωήν,
καὶ τὰ λαλήση, μετὰ προσοχῆς, ἐν τῷ φωτί Του.
4. Ἐγέρθητε, καὶ στάθητε ὄρθιοι, σεῖς, οἱ ὅποιοι κάποτε ἤχθητε
χαμηλὰ (ἐταπεινώθητε).
5. Ἀναγείλατε, σεῖς, οἱ ὅποιοι ἐσιωπᾶτε, διότι τὸ στόμα σας ἤνοιξε.
6. Ἀνυψώθητε, σεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσθε περιφρονημένοι,
διότι ἡ δικαιοσύνη σας ἔχει ἐξαρθῆ.
7. Διότι ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου εἶναι μαζί σας·
καὶ Αὐτὸς εἶναι βοηθὸς σας·
8. καὶ εἰρήνην ἠτοιμάσθη δι' ὑμᾶς
πρὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ πολέμου σας.
9. Ἀκούσατε τὸν λόγον τῆς ἀληθείας
καὶ δέχθητε τὴν γνώσιν τοῦ Ἑπίστου.
10. Ἡ σὰρξ σας δὲν γνωρίζει τί λέγω εἰς σᾶς· οὔτε ἡ καρδιά σας
γνωρίζει, τί θὰ δείξω εἰς σᾶς.

---

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 605 τοῦ προηγούμενου τόμου.

11. Φυλάξατε τὸ μυστικόν μου, σεῖς, οἱ ὅποιοι φυλάττεσθε ὑπ' αὐτοῦ.
12. Φυλάξατε τὴν πίστιν μου, σεῖς, οἱ ὅποιοι φυλάττεσθε ὑπ' αὐτῆς·
13. καὶ κατανοήσατε τὴν γνῶσίν μου, σεῖς, οἱ ὅποιοι γνωρίζετε ἐμὲ ἐν ἀληθείᾳ.
14. Ἐγαπήσατέ με περιπαθῶς, σεῖς, οἱ ὅποιοι ἀγαπάτε,
15. διότι δὲν ἀποστρέφω τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ ἐκείνων, οἵτινες εἶναι ἰδικοί μου·
16. διότι ἐγὼ γνωρίζω αὐτούς καί, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν αὐτούς εἰς τὸ εἶναι, ἐγνώριζον αὐτούς καὶ ἐπὶ τῶν προσώπων των ἔθηκα τὴν σφραγιδά μου.
17. Ἐδωκα μορφὴν εἰς τὰ μέλη των· τὰ στήθη μου ἠτοίμασα δι' αὐτούς, ὥστε νὰ δύνανται νὰ πίων τὸ ἄγιόν μου γάλα καὶ νὰ ζήσουν δι' αὐτοῦ.
18. Ἐὐφράνθην ἐν αὐτοῖς καὶ δὲν ἐντρέπομαι δι' αὐτούς·
19. διότι αὐτοὶ εἶναι ἔργον τῶν χειρῶν μου καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν σκέψεών μου.
20. Ποῖος, λοιπόν, θὰ ἀντιστῆ εἰς τὸ ἔργον τῶν χειρῶν μου, ἢ ποῖος ὑπάρχει, ὅστις δὲν ὑποτάσσεται εἰς αὐτούς;
21. Ἐθέλησα καὶ ἐσχημάτισα νοῦν καὶ καρδίαν· καὶ αὐτοὶ εἶναι ἰδικοί μου καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς μου ἔδειξα τοὺς ἐκλεκτούς μου.
22. Καὶ ἡ δικαιοσύνη μου προπορεύεται ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ αὐτοὶ δὲν θὰ στερηθοῦν τοῦ ὀνόματός μου, διότι αὐτὸ θὰ εἶναι μετ' αὐτῶν.
23. Ἐρωτήσατε καὶ ἀφθονήσατε καὶ μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Κυρίου,
24. (καὶ) σεῖς, οἱ ἐκλεκτοί, ἐν τῷ Ἐγαπημένῳ· ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι φυλάσσονται εἰς τὸν ζῶντα,

25. καὶ αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἐσώθησαν ἐν Αὐτῷ, Ὅστις σφύζει·

26. καὶ σεῖς θὰ διατηρηθῆτε ἀλώβητοι εἰς τοὺς αἰῶνας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς σας.

Ἄλληλουῖα.

Ἡ ᾠδὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν πιστεύουσαν κοινότητα καὶ προτρέπει αὐτὴν πρὸς πνευματικὴν καρποφορίαν. Ἡ μεστὴ εἰκόνων καὶ ἀντιθέσεων ᾠδὴ αὕτη ἀποτελεῖ συγχρόνως μίαν θεολογικὴν θεώρησιν τῆς ἱστορίας ὑπὸ τὸ πρῶσιμα τῆς θείας προνοίας, κατευθυνούσης τὰ πάντα καὶ ὀδηγοῦσης αὐτὰ εἰς τὴν τελικὴν νίκην κατὰ τὸν ἀγῶνα μετὰ τῶν ἀντιθέων δυνάμεων. Ὁ πανηγυρικὸς χαρακτήρ τῆς ᾠδῆς ὑπενθυμίζει ἐκκλησιαστικὰς συναθροίσεις, καθ' ἃς ἐδίδοντο προτροπαὶ καὶ νουθεσίαι εἰς τοὺς πιστοὺς πρὸς μείζονα ἠθικὴν οἰκοδομήν. Αἱ ἀντιθέσεις τῆς ᾠδῆς τονίζουν τὰς δύο καταστάσεις, δι' ὧν διήλθον οἱ πιστοί, οἱ ὅποιοι καλοῦνται νὰ κάμουν σύγκρισιν τῆς παλαιᾶς καὶ νέας ζωῆς καὶ νὰ ἐκτιμήσουν ἐντονώτερον τὴν νῦν πλεονεκτικὴν των θέσιν ἔναντι τῆς παλαιᾶς μειονεκτικῆς τοιαύτης. Ἡ ᾠδὴ ἀρχίζει μὲ τὴν προτροπὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Στίχ. 1. Ἐν τῷ στίχ. τούτῳ προτρέπονται οἱ πιστοὶ νὰ ἀνοίξουν τὰς καρδίας των πρὸς ἀγαλλίασιν τοῦ Κυρίου. Τὸν στίχ. τοῦτον καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντας μέχρι τοῦ στίχ. 13, ὁ Β e r n a r d ("Ἐνθ' ἀν., σ. 63ἔξ.) ἐκλαμβάνει ὡς ἀπευθυνομένους εἰς τοὺς κατηχουμένους καὶ πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς θέσεώς του ταύτης παραθέτει μίαν εὐχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας, διασωθεῖσαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ Χρυσοστόμου, ὡς ἀπηχοῦσαν τὸ τμήμα τῆς ᾠδῆς ταύτης (1-13). Ὁ παραλληλισμὸς τῶν δύο τούτων ὕμνων ἐλαχίστας ὁμοιότητας ἔχει, ἐνῶ ἐμφανίζει οὐσιώδεις διαφορὰς, ἀνταποκρινομένας εἰς τὴν διάφορον κατάστασιν, ἐν ἣ ἐύρίσκονται οἱ κατηχούμενοι καὶ οἱ πιστοὶ τῆς ᾠδῆς. Ἐπειτα δὲν ἀποκλείεται ὁ συντάκτης τῆς εὐχῆς τῶν κατηχουμένων νὰ ἐδανείσθῃ φράσεις ἐκ τῶν ᾠδῶν, πρᾶγμα οὐδόπως ἀπίθανον, λόγῳ καὶ τῆς εὐρείας χρήσεως καὶ ἐκτιμήσεως, ἧς ἔχαιρον αἱ ᾠδαὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὡς εἶδομεν ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ. Τὸ νὰ δεχθῆ τις, ὅμως, ὅτι ἡ ᾠδὴ αὕτη, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ, εἶναι βαπτιστικοὶ ὕμνοι μόνον, ὡς δέχεται ὁ Β e r n a r d καὶ ἐν μέρει ὁ D a n i é l o u, εἶναι ὀλίγον δύσκολον. Ἡ κοινότης τῆς ᾠδῆς ταύτης κατ' ἀρχὰς προτρέπεται πρὸς ἀνύμνησιν καὶ δοξολογίαν τοῦ Κυρίου καὶ οὐχὶ πρὸς ἐνωτισμὸν τοῦ λόγου τῆς κατηχήσεως. Εἶναι ἤδη πιστεύουσα ἡ κοινότης τῶν πιστῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀκολουθούντων στίχων.

Στίχ. 2. Ἡ προτροπὴ ἐνταῦθα ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔκχυσιν τῆς ἀγάπης τῶν πιστῶν. Ἡ ἀγάπη δέον νὰ διακατέχη ὅλον τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ εὐρίσκη ἔκφρασιν διὰ τῶν χειλέων.

Στίχ. 3. Καρπὸς δὲ αὐτῆς τῆς ἀγάπης εἶναι μία ζωὴ ἁγία καὶ ἄμωμος καὶ ἡ κήρυξις τοῦ λόγου Κυρίου ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ φωτός Του. Διπλοῦς εἶναι ὁ προορισμὸς τοῦ πιστοῦ. Ὁ καθαγιασμὸς τοῦ βίου του καὶ ὁ ἅλατι ἠρτυμένον λόγος του πρὸς τοὺς ἕξω. Τὸ «φωτισθῆναι καὶ εἶτα φωτίσαι» ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ πιστοῦ (πρβλ. Κολ. 4:5).

Στίχ. 4. Ὁ στίχ. παριστᾷ τὰς δύο καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν τῆς πτώσεως καὶ τὴν μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν, τὴν κατάστασιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως καὶ τὴν τῆς καταλλαγῆς (Κολ. 1:21-22. Ἐφεσ. 4:18, 22. 2:12. Ρωμ. 5:10).

Στίχ. 5. Ὁμοίως καὶ ὁ στίχ. οὗτος προτρέπει τὴν κοινότητα νὰ ἐξαγγεῖλῃ τὰ θαυμάσια τοῦ Κυρίου, καταλείπουσα τὴν σιωπὴν, διότι ὁ Κύριος ἠνοιξε τὸ στόμα αὐτῶν. Ἡ λαλιὰ τῶν θαυμασίων τοῦ Κυρίου εἶναι γνώρισμα τῆς ἐσχατολογικῆς ἐποχῆς, ἥτις ἔχει ἤδη ἔλθει (Πράξ. 2:4, 17. Ἡσ. 35:6).

Στίχ. 6. Ἐπαναλαμβάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ στίχ. 4. Προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ ἀνυψωθοῦν, διότι ἡ δικαιοσύνη των ἐξήρθη. Ἄρα πρόκειται περὶ δεδικαιωμένων πιστῶν, ὧν ἡ δικαιοσύνη ἐλογίσθη.

Στίχ. 7. Ἐπεξηγεῖ τὴν αἰτίαν τῆς δικαιώσεως τῶν πιστῶν, ἀναγομένην εἰς τὴν βοήθειαν τῆς δεξιᾶς τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ὠδ. 7:3. 21:1. 25:2).

Στίχ. 8. Ἡ εἰρήνη ἔχει ἐξασφαλισθῆ διὰ τοὺς πιστοὺς, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος ἐναντίον τοῦ κακοῦ. Ἐνταῦθα ἐκφράζεται ἡ πεποιθήσις τοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν τελικὴν νίκην τοῦ ἀγαθοῦ. (πρβλ. Ὠδ. 9:6. 35:2).

Στίχ. 9. Οἱ πιστοὶ προτρέπονται νὰ ἀκούσουν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ νὰ δεχθοῦν τὴν γνώσιν τοῦ Ὑψίστου. Ἐνταῦθα ἔχομεν σ υ ν ω ν υ μ ι κ ὸ ν π α ρ α λ λ η λ ι σ μ ὸ ν. Ὁ λόγος τῆς ἀληθείας εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὴν γνώσιν τοῦ Ὑψίστου. Ἐπανεπιλημμένως ὁ ποιητὴς ὀμιλεῖ περὶ τῆς ἀληθείας (Ὠδ. 9:8. 11:3,4. 12:1,11,12. 14:7. 17:5,7. 25:10. 32:2. 33:8. 38:1,4,7,10).

Στίχ. 10. Ἀπὸ τοῦ στίχ. τούτου μέχρι τοῦ 22 τὸν λόγον λαμβάνει ὁ Θεός, ἀντὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ ὀμιλοῦντος προσώπου εἶναι συνήθης εἰς τὰς Ὠδὰς (πρβλ. Bernard, Ἐνθ' ἀν., σ. 39-40).

«Σὰρξ» καὶ «καρδία» ἀποτελοῦν τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντὶ «καρδία» τὸ συριακὸν κείμενον ἔχει «ἐνδυμασία». Ἡ διόρθωσις ὅμως τοῦ Harris διὰ τοῦ «καρδία» γίνεται δεκτὴ ὑφ' ὄλων σχεδὸν τῶν ἐρμηνευτῶν. Ἡ σὰρξ ἀκούει, ἡ δὲ καρδία βλέπει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς. Τὸ ἐξαγγελησόμενον εἶναι ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διότι εἶναι θεῖα ἀποκάλυψις· διὰ τοῦτο καὶ ὁ,

Στίχ. 11. παρακαλεῖται τοὺς πιστοὺς νὰ διαφυλάξουν τὸ μυστικὸν τοῦ Κυρίου. Τὸ «φυλάξατε» ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τῆς ἀποκαλύψεως, γεγονὸς σὺνηθες εἰς τὰς μυστηριακὰς θρησκείας καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῆς πρώτης

Ἐκκλησίας, ἔναντι τῶν κατηχομένων ἢ εἰς τὴν διαφύλαξιν αὐτῆς, ὑπὸ τῶν πιστῶν, ἐκ τῶν ἕξω ἢ εἰς τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς; Τὸ τελευταῖον φαίνεται πιθανώτερον, ὡς μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῶν ἀκολουθούντων στίχων. Ἡ τήρησις καὶ φύλαξις τοῦ θεοῦ Νόμου συνεπάγεται τὴν πνευματικὴν εὐρωστίαν τῶν πιστῶν, τὴν παρεχομένην ὑπ' αὐτοῦ.

Στίχ. 12. Προτρέπει πρὸς διατήρησιν τῆς πίστεως ἀσβέστου καὶ ἐνεργοῦ. Ἡ διατήρησις αὕτη τῆς πίστεως συνεπάγεται τὴν ὑπ' αὐτῆς περιφρούρησιν τῶν πιστῶν ἔναντι πάσης πλάνης καὶ ἀπιστίας, ὀδηγούσης εἰς πνευματικὸν ναυάγιον (Α'. Τιμ. 6:21. 1:6). Ἡ ὁμολογία καὶ προαγωγή τῆς πίστεως εἶναι ἀναγκαῖα πάντοτε, ἰδιαιτέρως εἰς στιγμὰς δοκιμασίας αὐτῆς, ὡς κατὰ τοὺς διωγμούς, τοὺς ὁποίους πιθανὸν ὁ συγγραφεὺς νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ἐνταῦθα, ἢ εἰς στιγμὰς, καθ' ἃς ψευδοδιδάσκαλοι ζητοῦν νὰ κλονίσουν αὐτήν.

Στίχ. 13. Ἡ κατανόησις τῆς ἀληθείας εἶναι ὑπόθεσις διαρκοῦσα δι' ὅλου τοῦ βίου καὶ ἡ μελέτη αὐτῆς δέον νὰ γίνηται «ἡμέρας καὶ νυκτός» (Ψαλμ. 1:2). Ὁ Κύριος ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν ἐν ἀληθείᾳ (᾿Ωδ. 6:5) καὶ οἱ πιστοὶ ἔχουν ἀκριβῆ περὶ Αὐτοῦ γνῶσιν.

Στίχ. 14. Ὁ στίχ. οὗτος ἀποτελεῖ καὶ προϋπόθεσιν καὶ καρπὸν τῶν στίχ. 11-13. Ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν γινώσκει Αὐτὸν καὶ ὁ γινώσκων Αὐτὸν ἀγαπᾷ Αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας του. Ἡ σκέψις εἶναι ἰωάννειος. Ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐγνώκεν Αὐτὸν καὶ ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν ἀγαπᾷ Αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δι' ἀγάπης προσκόλλησις τῷ Θεῷ φέρει ὡς καρπὸν τὴν ἐν μέσῳ τοῦ ἀνθρώπου παρουσίαν τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. 14:23-24), ὡς βεβαιοῖ καὶ ὁ ἐπόμενος στίχος.

Στίχ. 15. Ἡ ὀρολογία εἶναι παλαιοδιαθηκική. «Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου». Ἐγγὺς εἶναι ὁ Κύριος εἰς πάντας τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.

Στίχ. 16. Ὁ στίχ. ὁμιλεῖ περὶ τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ (᾿Ωδ. 7:11). Γνωρίζει Κύριος τοὺς ἰδικούς του καὶ ἐπὶ τῶν προσώπων των τίθησι τὴν σφραγίδα Αὐτοῦ. Ἡ σφραγὶς ἀποτελεῖ καὶ σύμβολον τοῦ βαπτίσματος.

Στίχ. 17. Ὁ στίχ. ἀναφέρεται εἰς τὴν διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν πιστόν, εἰδικὴν μέριμναν τοῦ Θεοῦ, Ὅστις δίδει σχῆμα καὶ μορφήν εἰς τὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρέφει αὐτὸν μετὰ τὸ ἅγιόν του γάλα, ἥτοι τὴν πνευματικὴν πόσιν. Τὸ γάλα ἐν τῇ Κ.Δ. συμβολίζει τὴν στοιχειώδη πνευματικὴν τροφήν (Α' Κορ. 3:2. Ἐβρ. 5:12,13. Α'. Πέτρ. 2:2). Ἐν τῇ Π.Δ., ὁμοῦ μετὰ τοῦ μέλιτος, συμβολίζει τὴν τροφήν ἐν τῇ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Ἡ δευτέρα μᾶλλον ἐννοία ἐξυπακούεται ἐνταῦθα (πρβλ. ᾿Ωδ. 19:1-4). Δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ ὄρου δηλοῦται ἢ ἐκ τοῦ Πατρὸς προερχομένη ἀληθὴς γνῶσις, ἥτις δίδεται εἰς τοὺς πιστούς, ἵνα δι' αὐτῆς ζήσουν.

Στίχ. 18. Οὗτος ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκειαν τοῦ Κυρίου διὰ τοὺς πι-

στούς και τὴν καύχησίν Του δι' αὐτούς (πρβλ. Ἐβρ. 2:11 «οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτούς καλεῖν...»).

Στίχ. 19. Ἐπεξηγεῖ τὴν ὄλην ἔναντι τῶν πιστῶν συμπεριφορὰν τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ἐβρ. 1:10). Ἡ ἀνθρωπομορφικὴ αὐτὴ ἔκφρασις, συνήθης ἐν τῇ Π.Δ., προσδιορίζει τὴν στενὴν σχέσιν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Στίχ. 20. Εἰς τὸ ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντιστῆ, ἀλλ' οἱ πάντες ὑποτάσσονται εἰς αὐτό.

Στίχ. 21. Ἐπανέρχεται ὁ ποιητὴς εἰς τὸ θέμα τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίας. Ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως ὁ Θεὸς ἐσχημάτισε νοῦν καὶ καρδίαν τῶν ἀνθρώπων. «Νοῦς» καὶ «καρδία» ἀποτελοῦν τὸ ἐπίκεντρον τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ δι' αὐτῶν προσδιορίζεται ὁ νοησιαρχικὸς καὶ συναισθηματικὸς ἀνθρώπος. Εἰς τὸ δευτερον ἡμιστίχιον ὁ Θεὸς τονίζει τὴν ἐπὶ τῶν πιστῶν κυριαρχίαν Του καὶ λέγει, ὅτι ἐκράτησε καὶ ἔδειξεν αὐτούς εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς δεξιᾶς Του. Ἡ εἰκὼν εἶναι εἰλημμένη ἐκ τῶν περὶ τοῦ δούλου τοῦ Κυρίου τμημάτων τοῦ Ἡσαίου. Εἶναι ἡ σκηνή, καθ' ἣν ὁ Θεὸς προβάλλει τὸν Μεσσίαν, κρατῶν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός του καὶ ἐγκαθιστῶν αὐτὸν εἰς τὸ μεσσιανικὸν τοῦ ἀξίωμα (Ἡσ. 42:1). Τὸ ἐβραϊκὸν κείμενον τοῦ Ἡσ. 42:1 μᾶς δίδει ζωηρὰν περιγραφὴν τῆς εἰκόνης: «Ἴδου ὁ Δουλὸς μου, τὸν ὁποῖον κρατῶ, ὁ ἐκλεκτός μου, εἰς ὃν ἡ ψυχὴ μου ἠδρόκησε»⁸. Ἡ δεξιὰ χεὶρ ἢ θέσις τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντα ἡ τιμητικὴ διάκρισις, ἣν ἀποδίδει ὁ Κύριος εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς (Ψαλμ. 109 (110):1. Ἐβρ. 1:13. Πράξ. 2:33. 5:31. Ρωμ. 8:34. Ἐφεσ. 1:20. Κολ. 3:1. Ἐβρ. 1:3. 12:2. Α' Πέτρ. 3:22).

Ὁ ὄρος («ἐκλεκτός»), συνήθης ἐν τῇ Κ.Δ., ἀποδίδεται εἰς τοὺς πιστοὺς (Ματθ. 20:16. 22:14. 24:22,24,31. Μάρκ. 13:20,27. Λουκ. 18:7. Ρωμ. 8:33. 16:13. Κολ. 3:12. Β' Τιμ. 2:10. Τίτ. 1:1), εἰς τοὺς ἀγγέλους (Α' Τιμ. 5:21) καὶ εἰς τὸν Κύριον (Λουκ. 23:35. Α' Πέτρ. 2:4,6). Συνεπῶς «οἱ ἐκλεκτοὶ» τοῦ στίχ. εἶναι οἱ πιστοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν πρέπει νὰ περιορίσωμεν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρὸς τὸ ἅγιον βάπτισμα εὐπρεπιζομένους, λόγῳ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῶν, ὡς ἐκλεκτῶν, κατὰ τοὺς κατόπιν αἰῶνας, ὡς διατείνεται ὁ Bernard ("Ενθ' ἀν., σ. 68-69).

Στίχ. 22. Αὐτοὺς τοὺς ἐκλεκτοὺς θὰ συνοδεύη, προπορευομένη αὐτῶν, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι μετ' αὐτῶν. Ἄρα ἡ θεία παρουσία ἀδιακόπως θὰ ἐπισκιάζῃ αὐτούς.

Στίχ. 23. Ἀπὸ τοῦ στίχ. τούτου τὸν λόγον λαμβάνει πάλιν ἡ Ἐκκλησία, προτρέπουσα τοὺς πιστοὺς πρὸς ἐμμονὴν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ἰωάν. 15:9,10).

Στίχ. 24-25. Οἱ πιστοὶ δεόν νὰ μένωσιν ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Ἡγαπημένου, τοῦ ζῶντος καὶ σφύζοντος.

8. Β. Βέλλα, Ὁ παῖς Κυρίου, Ἀθήναι 1969, σ. 30.

Ἐστὶ στίχ. 25 ἔχει «σωθέντα», ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ μεταβάλωμεν τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος, προκειμένου νὰ δώσῃ οὗτος ἔννοιαν. Ὁ Κύριος εἶναι ὁ σφύζων καὶ οὐχὶ ὁ σωθεὶς. Τοῦτο ἐπιβάλλει καὶ ὁ παραλληλισμὸς τοῦ στίχ. 24.

Στίχ. 26. Δι' αὐτῆς τῆς μετὰ τοῦ Κυρίου ἐνώσεως οἱ πιστοὶ τηροῦνται ἄτρωτοι καὶ μετέχουν τῆς αἰωνίου ζωῆς, καθιστάμενοι οὕτως ἀθάνατοι (ᾠδ. 3:10).

Καὶ ἐνταῦθα προστίθεται ἡ ἐπωδὴ, «Ἀλληλούϊα».

ΩΔΗ 9η

1. Ἀνοίξατε τὰ ὄτᾶ σας καὶ θὰ λαλήσω εἰς ὑμᾶς. Δώσατε τὰς ψυχὰς σας εἰς ἐμέ, ὥστε καὶ ἐγὼ νὰ δώσω εἰς σᾶς τὴν ψυχὴν μου,
2. τὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ τὴν εὐδοκίαν Του, τὴν ἁγίαν βουλήν, τὴν ὁποίαν Αὐτὸς ἔχει σκεφθῆ ἐν σχέσει πρὸς τὸν Μεσσίαν Του.
3. Διότι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Κυρίου εὐρίσκεται ἡ ζωὴ σας καὶ ἡ βουλή Του εἶναι ζωὴ αἰώνιος· καὶ ἡ τελειότης σας εἶναι ἄφθαρτος.
4. Ἐμπλουτίσθητε ἐν τῷ Θεῷ, τῷ Πατρὶ, καὶ δέχθητε τὴν βουλήν τοῦ Ὑψίστου.
5. Ἰσχύσατε καὶ λυτρώθητε διὰ τῆς χάριτός Του.
6. Διότι ἐξαγγέλλω εἰς σᾶς εἰρήνην, εἰς σᾶς, τοὺς Ἁγίους Του·
7. ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀκουόντων θὰ ἐμπλακῆ εἰς πόλεμον καὶ ἐκεῖνοι ἐπίσης, οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν Αὐτόν, δὲν δύνανται νὰ ἀφανισθῶσι, καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δέχονται Αὐτόν, δὲν δύνανται νὰ αἰσχυρθῶσιν.
8. Ἡ Ἀλήθεια εἶναι πάντοτε εἰς αἰώνιος στέφανος· εὐλογημένοι εἶναι οἱ τιθέντες αὐτόν (τὸν στέφανον) ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των·
9. λίθος πολύτιμος εἶναι αὐτός· καὶ πόλεμοι ἔχουν διεξαχθῆ ἕνεκα τοῦ στεφάνου.
10. Καὶ ἡ δικαιοσύνη ἔχει λάβει αὐτόν καὶ ἔχει δώσει αὐτόν εἰς σᾶς.
11. Φορέσατε τὸν στέφανον ἐν τῇ ἀληθεῖ διαθήκῃ τοῦ Κυρίου.
12. Καὶ πάντες οἱ κατακτῶντες θὰ γραφοῦν εἰς τὸ βιβλίον Του.

13. Διότι τὸ βιβλίον των εἶναι ἡ νίκη, ἥτις εἶναι ἰδική σας.
Καὶ ἡ νίκη βλέπει ὑμᾶς ἐνώπιόν της καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σωθῆτε.
Ἄλληλοῦϊα.

Καὶ ἡ Ῥδὴ αὕτη συνίσταται ἐκ προτροπῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, ἐν σχέσει πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν, ἀποτελοῦσαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ. Ὁ ποιητὴς συμβουλεύει τοὺς πιστοὺς νὰ ἐμπλουτισθοῦν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ Πατρός, νὰ ἐνισχυθοῦν καὶ νὰ γευθοῦν τῶν καρπῶν τῆς λυτρώσεως, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου, διότι οἱ πιστοὶ χάριτί εἰσι σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως. Καὶ ἐνταῦθα ἡ γνώσις τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τὸ κύριον μέλημα τῶν πιστῶν καὶ ἡ ἐγκόλπωσις τῆς ἀληθείας τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον, ὅστις τίθεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν εὐλογημένων. Ἡ ἀλήθεια, ὡς λίθος πολύτιμος, κοσμεῖ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ δι' αὐτὸν τὸν λίθον ἀγῶνες ἔχουν ἀναληφθῆ. Εἰς τοὺς ἀθλοῦντας καὶ νικῶντας ἀπονέμεται ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος (Β' Τιμ. 4:8) καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καταγράφονται ἐν βίβλῳ ζωῆς (Φιλιπ. 4:3). Πνευματικὰ εἶναι τὰ ἔπαθλα, ὡς καὶ ὁ ἀγών, ὅστις οὐκ ἔστι «πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Ἐφεσ. 6:12). Ἡ Ῥδὴ σκιαγραφεῖ τὴν πνευματικὴν ὑφὴν τῆς ἱστορίας, τὴν θεῖαν νομοτέλειαν καὶ τὴν νίκην τοῦ καλοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας. Ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ κατευθύνει τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ πεποιθότες ἐπ' Αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἡ ἐπικράτησις ὅμως τῆς θείας βουλῆς προϋποθέτει ἐνδελεχεῖς ἀγῶνας καὶ πρὸς αὐτοὺς προτρέπει ὁ ποιητὴς τοὺς πιστοὺς.

Στίχ. 1. Διὰ παλαιοδιαθηκικῆς ἐκφράσεως ἄρχεται καὶ ἡ παροῦσα Ῥδὴ. Ὁ ποιητὴς ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν πιστῶν εἰς τὴν σοβαρότητα τῶν ἐξαγγελησομένων. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ σωματικὴ προσοχή, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ψυχικὴ ἀφοσίωσις εἰς τὸν Κύριον, "Ὅστις προσφέρει τὴν ψυχὴν του εἰς τοὺς εἰς Αὐτὸν ἀφωσιωμένους. Οὕτως ἡ ἀνακοίνωσις τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ ἀποβαίνει εἰς ψυχικὸς διάλογος καὶ μία ἀλληλομετάγγισις ψυχικῶν αἰσθημάτων. Εἰς τὴν Π.Δ. τὸ «λαλεῖν» χρησιμοποιεῖται εὐρέως ἐπὶ θείας λαλιᾶς.

Στίχ. 2. Τὸ περιεχόμενον τῆς λαλιᾶς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἀγαθὴ διάθεσις Του, ἡ ἀγία βουλὴ, ἥτις οὐκ ἔστιν ὡσπερ αἱ βουλαὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ βουλὴ δὲ αὕτη ἐντοπιζέται εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Μεσσίου ἐν προκειμένῳ. Ὁ ποιητὴς ἔχει βαθείας τὰς ρίζας τῆς σκέψεώς του εἰς τὴν ἰουδαίω-χριστιανικὴν παράδοσιν καὶ τὸ σωτηριολογικόν του σχῆμα εἶναι μεσσιανικὸν καὶ οὐχὶ γνωστικόν. Ἐν τῷ Χριστῷ ἡ Ἐκκλησία εἶδε τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν περὶ Μεσσίου ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 3. Ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ περὶ Μεσσίου βουλῇ Του, εὐρίσκεται ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν (πρβλ. Κολ. 3:3 ἀἡ ζωὴ ἡμῶν κέκρυπται ἐν τῷ

Χριστῷ»). Καὶ αὐτὴ ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωὴ αἰώνιος (πρβλ. Ἰωάν. 17:3 «αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ δὴν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν»). Τελειούμενοι δὲ οἱ πιστοὶ καθίστανται ἄφθαρτοι καὶ αἰώνιοι.

Στίχ. 4. Οἱ πιστοὶ δέον νὰ ἐμπλουτισθοῦν ἐν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὡς τέκνα Αὐτοῦ, καὶ νὰ δεχθοῦν τὴν βουλήν τοῦ Ὑψίστου. Χαρακτηριστικαὶ εἶναι ἐνταῦθα αἱ περιγραφαί, Θεός, Ποτὴρ καὶ Ὑψιστος, ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν μεγαλειότητα Αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν πρὸς τοὺς πιστοὺς σχέσιν Του, ὡς Πατρός πρὸς τέκνα.

Στίχ. 5. Ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ λύτρωσις κατορθοῦνται διὰ τῆς θείας χάριτος. Οἱ πιστοὶ πάντα ἰσχύουν ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι αὐτοὺς Χριστῷ (Ἐφεσ. 6:10. Φιλιπ. 4:13. Α'. Τιμ. 1:12. Β'. Τιμ. 2:1) καὶ χάριτι Θεοῦ εἰσιν, ὅ εἰσιν (Α'. Κορ. 15:10. Ἐφεσ. 2:5,8).

Στίχ. 6. Εἰς τοὺς πιστοὺς ἐξαγγέλλεται εἰρήνη. Οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ δέχονται τὴν εἰρήνην, οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἀλλὰ τὴν εἰρήνην, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν (Φιλιπ. 4:7) καὶ περιφρουροῦσαν τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὰ νοήματα αὐτῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς τῆς εἰρήνης (Ρωμ. 15:33. Α' Κορ. 14:33. Β' Κορ. 13:11. Β' Θεσσ. 3:16. Ἐβρ. 13:20), τὸ δὲ εὐαγγέλιον εἶναι εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης (Ἐφεσ. 6:15). Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὴν ἐσωτερικὴν βεβαιότητα τῆς πίστεως καὶ οὐχὶ τὴν ἀπραξίαν καὶ νωθρότητα.

Στίχ. 7. Ὁ ἔχων τὴν τοῦ Θεοῦ εἰρήνην δὲν ἐμπλέκεται εἰς πόλεμον, ἀλλὰ, καὶ ἂν ἐμπλακῆ, δὲν πρόκειται νὰ ἀφανισθῆ. Διότι ὁ πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος, ὡς βεβαίῳ ὁ στίχ. 9 τῆς Ὁδῆς, ὁ ἔχων ὅμως τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ νικᾷ καὶ ὁ δεχόμενος Αὐτὸν οὐκ αἰσχύνεται.

Στίχ. 8. πρβλ. Ὁδῆ 1:1-3. Διὰ τὸ «εὐλογημένοι» πρβλ. Ματθ. 25:34.

Στίχ. 9. Ἡ ἀλήθεια, ὡς στέφανος καὶ ὡς λίθος πολύτιμος, κοσμεῖ τὰς κεφαλὰς τῶν πιστῶν. Καὶ πρὸς ἀδόκητην αὐτοῦ πόλεμοι διεξάγονται. Οἱ πιστοὶ εἶναι στρατευόμενοι καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὸν τῆς νίκης στέφανον. Πιθανὸν ὁ συγγραφεὺς νὰ ἀναφέρηται εἰς διωγμοὺς καὶ ὄχι μόνον εἰς ἐσωτερικοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας.

Στίχ. 10. Ἡ ἀπονομή αὐτοῦ τοῦ στεφάνου εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς εἶναι ἔργον δικαιοσύνης.

Στίχ. 11. Αὐτὸν τὸν στέφανον προτρέπεται ἡ κοινότης νὰ φορέσῃ, τὸν στέφανον τῆς ἀληθοῦς διαθήκης τοῦ Κυρίου.

Στίχ. 12. Οἱ δὲ νικῶντες οὐχὶ μόνον λαμβάνουν τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον, ἀλλὰ καὶ ἐγγράφονται εἰς βίβλον ζωῆς. Ὁ Bernard, ἀποκλείων τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως ἐν τῇ συριακῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ ὁποίῳ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως γίνεται λόγος περὶ βιβλίου ζωῆς (3:5. 13:8. 20:15. 22:19), ἐκλαμβάνει τὸ «βιβλίον» ὡς δηλοῦν τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ κατεγρά-

φοντο τὰ ὀνόματα τῶν βαπτιζομένων ("Ἐνθ' ἄν., σ. 70). Ἄλλ' ἡ ἔννοια τῆς βίβλου τῆς ζωῆς εἶναι γνωστὴ καὶ ἐξ ἄλλων βιβλίων τῆς Κ.Δ. (Φιλιπ. 4:3).

Στίχ. 13. Ἡ δὲ ἐγγραφή εἰς τὸ βιβλίον προϋποθέτει ἀγῶνας καὶ νίκην, περὶ ὧν δὲν δύναται νὰ γίνηται λόγος διὰ τοὺς βαπτιζομένους, οἵτινες δὲν ἔχουν εἰσέτι βέβαιον τὸ δοκίμιον τῆς πίστεως. Ἡ νίκη ἀνήκει εἰς τὸ μέλλον διὰ τοὺς βαπτιζομένους καὶ ποθεῖ τὴν σωτηρίαν των. Βεβαίως ἡ νίκη εἶναι τι βέβαιον διὰ τοὺς πιστοὺς, ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιπτώσεις πεπτωκότων εἰς τοὺς ἀγῶνας πρὸς κατάκτησιν τοῦ στεφάνου.

Ἡ ὄλη ᾠδὴ κλεῖει διὰ τοῦ «Ἀλληλοῦια», τὸ ὅποῖον θὰ ἐξεφώνει ὁλόκληρος ἡ κοινότης, ἀφοῦ ὁ λειτουργικὸς χαρακτήρ τῶν ᾠδῶν εἶναι καταφανής.

ΩΔΗ 10η

1. Ὁ Κύριος κατηύθυνε τὸ στόμα μου διὰ τοῦ Λόγου Του·
καὶ ἤνοιξε τὴν καρδίαν μου διὰ τοῦ φωτός Του·
καὶ ἔκαμε, ὥστε νὰ κατοικήσῃ ἐν ἐμοὶ τὸ αἶδιόν Του φῶς.
2. Καὶ ἔδωκεν εἰς ἐμέ (τὴν δυνατότητα), ὥστε νὰ δύναμαι νὰ λαλῶ
τὸν καρπὸν τῆς εἰρήνης Του·
3. νὰ μεταστρέφω τὰς ψυχὰς ἐκείνων, οἵτινες θέλουν νὰ
ἐγγίψωσιν Αὐτῷ·
καὶ νὰ ὀδηγῶ (τοὺς) αἰχμαλώτους εἰς μίαν καλὴν αἰχμαλωσίαν, πρὸς
ἐλευθερίαν.
4. Ἐνεδυναμώθη καὶ ἐνισχύθη καὶ ἡχμαλώτευσά τὸν κόσμον·
5. καὶ ὁ κόσμος ἔγινεν εἰς ἐμέ πρὸς ἔπαινον τοῦ Ὑψίστου καὶ τοῦ Θεοῦ, τοῦ
Πατρὸς μου.
6. Καὶ τὰ μακρὰν διεσκορπισμένα ἔθνη συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.
7. Καὶ οὐκ ἐμίανθη διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην μου,
διότι οὗτοι ὡμολόγησάν με εἰς ὑψηλοὺς τόπους·
καὶ τὰ ἴχνη τοῦ φωτός ἐναπετέθησαν ἐπὶ τῶν καρδιῶν των.
8. Καὶ οὗτοι περιεπάτησαν ἐν τῇ ζωῇ μου καὶ ἐσώθησαν
καὶ κατέστησαν λαὸς μου διὰ παντός.
Ἀλληλοῦια.

Ἡ ᾠδὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ ἀπεσταλμένου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Δυσχερὴς τυγχάνει ὁ καθορισμὸς τοῦ ὁμιλοῦντος προσώπου. Οἱ πρῶτοι στίχοι τῆς ᾠδῆς (1-3) ἀνέτως θὰ ἠδύ-

ναντο νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὸν σωθέντα πιστόν, ὅστις ἀκολούθως καθίσταται ὁδηγός τοῖς ἐν σκότει καὶ διὰ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ μεταστρέφει ψυχὰς εἰς τὸ δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ μένοντι εἰς τὸν αἰῶνα.

Οἱ ἐπόμενοι ἕκαστοι στίχοι (4-8) δυσκόλως δύνανται νὰ ἀποδοθοῦν εἰς ἄνθρωπον, ἐνῶ ἀνέτως προσαρμόζονται πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Μεσσίου καὶ τὴν ἐπὶ πάντων κυριαρχίαν Του. Διὰ τοῦτο φυσικώτερον εἶναι νὰ ἀποδώσωμεν ὅλην τὴν ᾿Ωδὴν εἰς τὸν Κύριον, ᾿Οστις ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἔργου Του καὶ τῆς θέσεώς Του ἐν τῇ πιστευούσῃ κοινότητι.

᾿Ο χαρακτήρ τῆς ᾿Ωδῆς εἶναι καθαρῶς μεσσιανικός καὶ ἡ παλαιδιαθηρική της χροιά εἶναι ἐμφανῆς διὰ μέσου τῶν γραμμῶν της, ὁμιλοῦσης περὶ καθοδηγήσεως τοῦ Μεσσίου ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τοῦ φωτός τοῦ Κυρίου, περὶ εὐαγγελισμοῦ τῆς εἰρήνης, περὶ μεταστροφῆς ψυχῶν εἰς τὸν Κύριον, περὶ σωτηρίας αἰχμαλώτων, περὶ αἰχμαλωτεύσεως τοῦ κόσμου, ἐπανασυναγωγῆς τῶν διεσκορπισμένων καὶ περὶ ὁμολογίας καὶ λατρείας τοῦ Μεσσίου εἰς τόπους ὑψηλοῦς, μὲ τελικὸν σκοπὸν, οἱ πάντες νὰ περιπατοῦν, ὡς Αὐτὸς περιεπάτησε, καὶ νὰ καταστοῦν λαὸς Του εἰς τὸν αἰῶνα.

Στίχ. 1. ᾿Ο Μεσσίας Χριστὸς ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου καθοδηγήσεώς Του καὶ τῆς ἐλλάμψεώς Του ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ Κυρίου, ὅπερ φῶς κατέφκησεν εἰς Αὐτόν, ᾿Οστις οὕτω κατέστη τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ᾿Η ὅλη μεσσιανικὴ χριστολογικὴ διατύπωσις ἀντανακλᾷ διδασκαλίαν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας χωρὶς νὰ ἀπουσιάζουν καὶ βραδύτερα στοιχεῖα αὐτῆς καὶ δὴ ἰωάννεια. ᾿Η ᾿Ωδὴ, ὡς ὀλόγητος, ἀναπαριστᾷ τὰς προφητείας τῆς Π.Δ. περὶ τοῦ Δούλου τοῦ Κυρίου, ἐκτὸς τῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ πάθος. Οὕτως ἐκ τῆς Π.Δ. καὶ τοῦ πρώτου κηρύγματος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐπηρεασμένος ὁ στίχ. οὗτος, καθ' ὃν ὁ Κύριος ἀνοίγει τὸ στόμα τοῦ Μεσσίου καὶ ὑπαγορεύει εἰς αὐτόν «τί εἶπῃ» καὶ «τί λαλήσῃ» (Ἦσ. 49:2. 50:4. 61:1-2. 11:1-5. Λουκ. 4:18. Πράξ. 3:22-23) καὶ καθιστᾷ Αὐτόν φῶς τοῖς ἐν σκότει καὶ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνῶν (Ἦσ. 42:6-7. 49:6. Λουκ. 2:32. Ματθ. 4:16. Ἰωάν. 1:4. 3:19. 8:12 κ.λ.π.). ᾿Ο Θεὸς εὐδόκησεν, ἵνα κατοικήσῃ εἰς τὸν Μεσσίαν Κύριον τὸ αἰδίον Του φῶς καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι φῶς (Α'. Ἰωάν. 1:5) ὀλόκληρος ἡ θεία φύσις, τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος, κατέφκησεν ἐν τῷ Χριστῷ (Κολ. 1:19. 2:9). Οἱ ἐρμηνευταὶ (Bernard, Grant, κ.ἄ.) γράφουν τὸ «Λόγου» τοῦ πρώτου ἡμιστιχίου διὰ κεφαλαίου «Λ» δηλοῦντες οὕτω, τὸν Λόγον ὡς αὐθυπόστατον πρόσωπον, κατὰ τὴν ἰωάννειον ἐκδοχὴν. Ἐκ τούτου συνάγεται ἀβιάστως, ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ στίχ. ἔχομεν ἔκφρασιν τῆς διπλῆς ὑποστάσεως τοῦ Μεσσίου, τῆς ἀνθρωπίνης καὶ θείας, καὶ συνεπῶς ἡ χριστολογικὴ διδασκαλία χωρεῖ πέραν αὐτῆς τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ἐγγίζουσα τὴν ἰωάννειον διατύπωσίν της.

Στίχ. 2. Οὕτως ὀπλισμένος ὁ Μεσσίας εἶναι εἰς θέσιν νὰ λαλή μετ' αὐθεντίας τὸν καρπὸν τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ (Ἦσ. 50:4). Προέκτασιν τῆς τοι-

αύτης ικανότητα εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, ἵνα γνωρίζουν, τί εἶπουν καὶ τί λαλήσουν, ἔχομεν εἰς τὴν Κ.Δ. τῆ ἐπενεργεία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (Ματθ. 10:20. Μάρκ. 13:11. Λουκ. 12:12. 21:15).

Στίχ. 3. Ἐκτός τοῦ κηρύγματος, ἔργον τοῦ Μεσσίου εἶναι ἡ μεταστροφή τῶν ψυχῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ ἐγγίσουν εἰς τὸν Θεόν. (Ἡσ. 49:5,6), ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῆς πνευματικῆς δουλείας καὶ ἡ ὁδήγησις αὐτῶν εἰς τὴν δουλείαν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας. Ὁ λόγος Του εἶναι τὸ κήρυγμα τῆς ἀφέσεως τῶν αἰχμαλώτων (Ἡσ. 61:1-2. Λουκ. 4:18) ἐπὶ τῷ σκοπῷ «ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκότει» (Ἡσ. 42:7). Ἡ ὁδήγησις πρὸς τὴν ἐλευθερίαν εἶναι ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ καὶ οὐχὶ ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς ἐφαμάρτου ὕλης, ὡς διεκήρυττον οἱ γνωστικοί. Ἡ ἔννοια τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκ τῆς πνευματικῆς δουλείας καὶ τῆς δουλώσεως εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Χριστοῦ ἰδιαιτέρως τονίζεται ὑπὸ τοῦ Παύλου (Ρωμ. 6:18,22. Φιλιπ. 1:1. πρβλ. Α΄. Πέτρ. 2:16. Ἰούδ. 1. Γαλ. 5:1).

Στίχ. 4. Ἡ ἐνδυνάμωσις καὶ ἐνίσχυσις τοῦ Μεσσίου εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ (Ἡσ. 50:7,9), δι' ὧν οὗτος ὁ Μεσσίας ἤχημαλώτευσεν τὸν κόσμον καὶ κατέστησε τὰ ἔθνη δοῦλα τῷ Θεῷ (Ἐφεσ. 4:7).

Στίχ. 5. Καὶ δι' Αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐγνώρισαν καὶ ἤνεσαν τὸν Ὑψιστον, τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν (Φιλιπ. 2:9-11. πρβλ. Ἡσ. 49:3).

Στίχ. 6. Οὕτω τὰ ἔθνη, μακρὰν ὄντα καὶ διεσκορπισμένα, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ (Ἡσ. 49:5-6. 53:12) καὶ ἐπορεύθησαν δεδικαιωμένα καὶ λελυτρωμένα. Τὸ ἔργον τοῦ Μεσσίου εἶναι νὰ θραύσῃ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ καὶ νὰ συναγάγῃ τοὺς πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην καὶ σκέπην, τὴν συναγωγὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας, δούλους καὶ ἐλευθέρους, ἄρρενας καὶ θήλειες. Ἡ παγκοσμιότης τοῦ ἔργου τοῦ Μεσσίου ἐξαιρέται ἐνταῦθα καὶ καθίσταται Οὗτος «τὰ πάντα ἐν πᾶσι». Ἡ παγκοσμιότης αὕτη εἶναι κατ' ἐξοχὴν διδασκαλία τῆς Κ.Δ., ὑπερβαίνουσα τὰ ὅρια τοῦ στενοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ καλοῦσα τὰ ἔθνη νὰ προσκυνήσουν τὸ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, διότι «οὐδὲ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. 4:12).

Στίχ. 7. Ὁ τοιοῦτος συγχρωτισμὸς τοῦ Μεσσίου μετὰ τῶν ἐθνῶν, διὰ τὴν σωτηρίαν των, οὐδεμίαν μὴ λυθῆναι καὶ οὐδὲν μίαισμα προεκάλεσεν εἰς Αὐτόν, «Ὅστις ἀπεδείχθη ἀκάκος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν» (Ἐβρ. 7:26. πρβλ. 4:14). Καὶ ὡς ἀναμάρτητος καὶ Κύριος πάσης δημιουργίας ἐλατρεύθη ὑπὸ τῶν ἐθνῶν. Ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τῶν πιστῶν ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν πίστεως, λατρείας καὶ ἀφοσιώσεως εἰς Αὐτόν, τὸν κλείσαντα οὐρανοὺς καὶ καταβάντα. Ἡ ὁμολογία πίστεως ἀποτελεῖ συνήθη πρᾶξιν τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ ἔκφρασιν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἀρραγοῦς αὐτῶν πεποιθήσεως (Ματθ. 10:32. Λουκ. 12:8).

Ἰωάν. 9:22. 12:42. Ρωμ. 10:9,10. Α'. Τιμ. 6:12. Ἐβρ. 13:15. Α'. Ἰωάν. 4:2,3,15. Β'. Ἰωάν. 7).

Τὸ «εἰς ὑψηλοὺς τόπους» τοῦ στίχ. εἶναι δυσερμηνευτον. Ἐν πρώτοις ἡ ἔκφρασις ὑπενθυμίζει τοὺς ὑψηλοὺς τόπους (תִּימָה = ὑψηλοὶ τόποι), ἔνθα προσεφέρετο λατρεία εἰς τὸν Θεόν, πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Διατί ἕμως προσεφέρετο θυσία εἰς τὸν Μεσσίαν ἐν ὑψηλοῖς τόποις; Δύσκολον νὰ διακριβωθῇ αὐτὸ ἱστορικῶς. Ὁ W. Frankenberg⁹, ἀποδίδει τὸ συριακὸν διὰ τοῦ «ἐν τοῖς ὑψίστοις», πιθανώτατα δηλῶν δι' αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τῶν χριστιανῶν ἐνώπιον βασιλέων καὶ ἀρχόντων καὶ γενικῶς κρατούντων προσώπων. Μᾶλλον οὕτω δέον νὰ ἐκλάβωμεν τὸν ὄρον, συμφώνως καὶ πρὸς τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας, καθ' ἃς οἱ χριστιανοὶ ὠδηγοῦντο ἐνώπιον ἡγεμόνων καὶ εὐθαρσῶς ὠμολόγουν πίστιν εἰς τὸν Χριστόν, μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς αὐτῶν.

Ὁμολογοῦντες δὲ τὸν Χριστόν καὶ μαρτυροῦντες δι' Αὐτόν, ἐβεβαίουν, ὅτι οὗτοι ἦσαν τὸ φῶς τοῦ κόσμου (Ματθ. 5:14), φέροντες εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ἴχνη τοῦ φωτὸς τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ὠδ. 7:17).

Στίχ. 8. Οἱ πιστοὶ ἐν τῇ ζωῇ των ἀντιγράφουν τὴν ζωὴν τοῦ Κυρίου, «Ὅστις «ἐπάθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν» διὰ νὰ ἐπακολουθήσωμεν «τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. 2:21). Οὕτω δὲ σφύζονται καὶ καθίστανται λαὸς Του διὰ παντός. Τὸ «λαὸς μου» ἀποτελεῖ λίαν προσφιλῆ ἔκφρασιν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν λαόν Του καὶ τὴν ἐσωτερικὴν σχέσιν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ Θεοῦ—Ἰσραὴλ (Ματθ. 1:21. 2:6. Λουκ. 1:68. 2:32. 7:16. Πράξ. 7:34. 13:17. Ρωμ. 9:26. 11:1. Β'. Κορ. 6:16. Τίτ. 2:14. Ἐβρ. 8:10. 10:30. Α'. Πέτρ. 2:9, 10. Ἀποκ. 18:4).

Καὶ ἡ Ὠδὴ αὕτη κλείει διὰ τοῦ «Ἀλληλουῖα».

ὨΔΗ 11η

1. Ἡ καρδιά μου περιετιμήθη καὶ τὸ ἄνθος τῆς ἐνεφανίσθη·
καὶ χάρις ἀνέβλυσεν ἐν αὐτῇ·
καὶ παρήγαγε καρπὸν πρὸς τὸν Κύριον,
2. διότι ὁ Ὑψιστος περιέταμέ με διὰ τοῦ Ἁγίου Του Πνεύματος
καὶ ἐφάνερωσε τοὺς νεφρούς μου πρὸς Αὐτόν·
καὶ ἐπλήρωσέ με διὰ τῆς ἀγάπης Του.
3. Καὶ ἡ ὑπ' Αὐτοῦ περιτομή μου ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν·
καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ ὁδῷ Του, ἐν τῇ εὐρίηνῃ Του, ἔτι δὲ
ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθείας.

9. «Das Verständnis der Oden Salomos» εἰς Beihefte zur Z.A.W. XXI, Giessen, 1911, σ. 13.

4. Ἐπὶ ἀρχῆς καὶ μέχρι τέλους ἐζήτησα τὴν γνώσιν Του·
5. καὶ ἐστηρίχθην ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας,
ἐνθα οὗτος ἔθετό με.
6. Καὶ λαλοῦντα ὕδατα ἤγγισαν τὰ χεῖλή μου ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Κυρίου
δαψιλῶς.
7. Καὶ ἐπιον καὶ ἐμέθυσα μὲ τὸ ζῶν ὕδωρ, τὸ αἰώνιον.
8. Καὶ ἡ μέθη μου δὲν ἦτο ἄνευ γνώσεως,
ἀλλ' ἐγκατέλιπον τὴν ματαιότητα καὶ ἐστράφημ πρὸς τὸν Ὑψιστον, τὸν
Θεόν μου.
9. Καὶ ἐνεπλουτίσθην διὰ τῆς γενναιοδωρίας Του
καὶ ἐγκατέλιπον τὴν ἀφροσύνην, ἣτις περικυρῆται τὴν γῆν.
Καὶ ἀπέβαλον αὐτὴν καὶ ἀπεμάκρυνα αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ·
10. καὶ ὁ Κύριος ἀνεκαίνισέ με ἐν τῷ ἱματισμῷ Του
καὶ κατέλαβέ με διὰ τοῦ φωτός Του
καὶ ἐξ ὕψους ἔδωκέ μοι ἀνάπαυσιν ἐν ἀφθαρσία.
11. Καὶ κατέστην ὡς ἡ γῆ, ἡ ἀνθοφοροῦσα καὶ χαίρουσα ἐν τοῖς καρποῖς της.
12. Καὶ ὁ Κύριος ἦτο ὡς λάμπων ἥλιος ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς·
13. ἐφώτισε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἡ ὄψις μου ἐδέχθη τὴν δρόσον·
καὶ οἱ μυκτῆρές μου ἀπήλυσαν τὴν εὐχάριστον ὀσμὴν τοῦ Κυρίου.
14. Καὶ μετέφερε με Οὗτος ἐν τῷ Παραδείσῳ Του,
ἐνθα ἀφθονεῖ ἡ χαρὰ τοῦ Κυρίου·
15. καὶ ἐλάτρευσα τὸν Κύριον ἕνεκα τῆς δόξης Του·
καὶ εἶπον: Ἐὐλογημένοι, Κύριε, οἱ πεφτυεμένοι ἐν τῇ γῆ Σου
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ Παραδείσῳ Σου·
16. καὶ οὗτοι ἀξάνουν συμφώνως πρὸς τὴν ἀξῆσιν τῶν δένδρων Σου·
καὶ ἔχουν μεταβῆ ἐκ σκότους εἰς φῶς.
17. Ἰδοῦ, πάντες οἱ δοῦλοι Σου εἶναι ὡραῖοι, οἱ ποιοῦντες τὰ ἀγαθὰ
καὶ μεταβαλόντες ἐκ τῆς κακίας εἰς τὴν χάριν, τὴν ἰδικὴν Σου·
18. καὶ αὐτοὶ ἀπεμάκρυναν τὴν πικρίαν τῶν δένδρων ἀπ' αὐτῶν,
ὅταν ἐνεφυτεύθησαν εἰς τὴν γῆν Σου,
19. καὶ τὰ πάντα κατέστησαν ὡς κατάλοιπόν Σου καὶ ὡς μνημεῖον
τῶν πιστῶν ἔργων Σου διὰ παντός.
20. Διότι ὑπάρχει ἀφθονος χώρος ἐν τῷ Παραδείσῳ Σου
καὶ οὐδὲν τὸ ἄχρηστον ἐν αὐτῷ·

21. ἀλλὰ πάντα εἶναι πλήρη καρπῶν·

Δόξα Σοι, Θεέ, Ὅστις εἶσαι ἡ τέρψις τοῦ Παραδείσου, διὰ παντός.
Ἀλληλοῦϊα.

Ἡ Ὁδὴ εἶναι εὐχαριστήριος καὶ δοξολογική, ἐκφράζουσα τὰ πλημμυρίζοντα τὸν πιστὸν αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν, τὸν σώσαντα αὐτὸν καὶ μεταβίβασαντα τὸν πιστὸν εἰς τὴν τρυφήν τοῦ Παραδείσου, ἔνθα οὗτος ἀπολαμβάνει αἰωνίας εὐδαιμονίας καὶ μακαριότητος. Ὁ ποιητὴς ζῆ τὴν πείραν δύο καταστάσεων, τῆς πρὸ τῆς σωτηρίας, τῆς μακρὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς λυτρώσεως, ἧς ἔτυχε παρὰ τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἐν ᾧ τῶν δύο τούτων ὀροσῆμων οὗτος ἀφίνει τὴν ψυχὴν του νὰ ἐκχυλίση τὰ διακατέχοντα αὐτὴν αἰσθήματα. Αἱ ἐν τῇ Ὁδῇ χρησιμοποιούμεναι ἐκφράσεις καὶ εἰκόνες δίδουν ἄδρᾶ τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τονιζόμενα σημεῖα καὶ καθιστοῦν τὴν Ὁδὴν μίαν ἐκχυσιν τῶν βαθυτέρων βιωμάτων τῆς πιστευσῆς ψυχῆς. Ὁ ποιητὴς τὴν ἐν πνεύματι καρποφορίαν του ἀποδίδει εἰς τὸν Κύριον, Ὅστις ὡς φιλόπονος φυτουργὸς καὶ κηπουρὸς καταφυτεύει τὰ σπέρματα τῆς πνευματικῆς βλαστῆσεως καὶ μεταποιεῖ τὴν ἄκαρπον γῆν εἰς Παράδεισον, ἐν ᾧ ἀγλαόκαρπα δένδρα ἀναπτύσσονται.

Ἡ Ὁδὴ αὕτη προσλαμβάνει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι αὕτη, εὐρεθεῖσα εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ παπύρου Bodmer ἑλληνιστί, ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μελέτης ὑπὸ τοῦ J. C a r m i g n a c¹⁰, ὅστις δι' ἐνδελεχοῦς ἀναλύσεως αὐτῆς ἐζήτησε νὰ ἐπισημάνῃ τὴν συγγενειάν της πρὸς τὰ κείμενα τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης καὶ νὰ συναγάγῃ, ὅτι συγγραφεὺς τῶν Ὁδῶν ἦτο ἐν μέλος τῆς Κοινότητος τοῦ Qumran, μεταστραφὲν εἰς τὸν χριστιανισμόν μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κοινότητος. Ἡ ἐκδοχὴ αὕτη, τονίζουσα τὴν ἰουδαϊκὴν προέλευσιν τῶν Ὁδῶν, ἦτις παλαιότερον ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν H a r n a c k καὶ G r i m m e (ἄρα: Εἰσαγωγή), δὲν γίνεται σήμερον δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἐρμηνευτῶν, μαρτυρεῖ ὅμως τὸν πλούσιον βιβλικὸν ἐξοπλισμὸν τῆς Ὁδῆς, ὅστις οὕτω κατοχυροῖ τὴν χριστιανικὴν προέλευσιν τῶν Ὁδῶν, ὡς γενικῶς πιστεύεται.

Στίχ. 1. Ἐν τῷ στίχ. τούτῳ ὁ ποιητὴς ὀμιλεῖ περὶ περιτομῆς ὄχι

10. «Les Affinités Qumraniennes de la Onzième Ode de Salomon» εἰς Revue de Qumran, 3(1961-62), σ. 71-102. Πρβλ. J. C a r m i g n a c, «Un Qumrânien converti au Christianisme: L' auteur des Odes de Salomon» εἰς H. B a r d t k e, Qumran-Problème (Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin: Schriften der Sektion für Altertumswissenschaft, 42) Berlin 1963, pp. 75-108. Τὴν ἀποψιν ταύτην τοῦ C a r m i g n a c ἠσπάσθη καὶ διηύρυνεν τελευταίως ὁ J. H. C h a r l e s - w o r t h εἰς σχετικὰς μελέτας του: πρβλ. «Les Odes de Salomon et les Manuscrits de la mer morte» εἰς Revue Biblique 77(1970), pp. 522-549: Καὶ «Qumran, John and the Odes of Solomon» εἰς John and Qumran (edit. by J. H. Charlesworth), London 1972, pp. 107-136. Εἰς οὐδὲν ὅμως θετικὸν συμπέρασμα καταλήγει καὶ αὐτός. Τοῦναντίον δὲ εἰς τὸ τέλος διερωτᾶται οὗτος, ἀν ὁ συγγραφεὺς τῶν Ὁδῶν ἦτο εἰς μεταστραφὲς Ἑσσαῖος.

σωματικῆς, ἀλλὰ περὶ περιτομῆς τῆς καρδίας τοῦ πιστοῦ, περὶ ἧς ποιεῖται λόγον τὸ Δευτερονόμιον (30:6) καὶ ὁ Παῦλος (Ρωμ. 2:29. Φιλιπ. 3:3. Κολ. 2:11). Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς περιτομῆς εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀνθσις τῆς καρδίας καὶ ἡ χαρίτωσις αὐτῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ καρποφορία ἐν Κυρίῳ. Περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθου προβλ. Ἑβρ. Ἄσμ. Ἄσμ. 2:12.

Στίχ. 2. Ἡ περιτομὴ τῆς καρδίας εἶναι ἔργον τοῦ Ὑψίστου διὰ τοῦ Ἁγίου Του Πνεύματος. Βεβαίως ἡ δρᾶσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι γνωστὴ ἐκ τῆς Π.Δ. καὶ μέχρι τῶν χρόνων τῆς Κ.Δ., ἐν ἧ ὁ ρόλος αὐτοῦ, ὡς ἐσχατολογικοῦ δώρου, καταλαμβάνει ἐξέχουσαν θέσιν. Ἐν τῷ στίχ. τοῦτω μαρτυρεῖται σαφῶς, νομίζομεν, ἡ ἀνακαινιστικὴ δρᾶσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινότητι, ὡς δέχεται καὶ ὁ Bernard ("Ἐνθ' ἀν., σ. 73), ἐνῶ ὁ Carmignac δέχεται, ὅτι ἡ ἔκφρασις «Ἁγιον Πνεῦμα» ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ὑπὸ τὴν ἀπρόσωπον ἔννοιάν της ("Ἐνθ' ἀν., σ. 81) καὶ οὐχὶ ὡς συγκεκριμένον πρόσωπον, ὡς ἀλλαχοῦ εἰς τὰς Ῥωδὰς (19:2,4. 23:22). Τὸ ἔργον ὅμως τοῦ Πνεύματος ἐνταῦθα εἶναι βαθύτερον. Ἀνακαινίζει τὴν καρδίαν τοῦ πιστοῦ καὶ ὅλην αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν μέχρι τῶν νεφρῶν καὶ ἀκολούθως πληροῖ αὐτὸν τῆς θείας ἀγάπης. Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ τὴν σωτηριώδη ταύτην ἐπέμβασιν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Του, οὐδόπως μειοῖ τὸν αὐθύπαρκτον χαρακτῆρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ τοιαύτη δρᾶσις τοῦ Θεοῦ δι' Ἁγίου Πνεύματος εἶναι συνήθης ἐν τῇ Κ.Δ. Αὕτη δὲ ἡ διδασκαλία ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγνοήσῃ ὁ συγγραφεύς, ἔστω καὶ ἂν οὗτος ἦτο προηγουμένως μέλος τῆς Κοινότητος τοῦ Qumran, ἐφ' ὅσον μετεστράφη εἰς τὸν Χριστόν.

Στίχ. 3. Σκοπὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος περιτομῆς τῆς καρδίας ἦτο ἡ σωτηρία τοῦ πιστοῦ, ὅστις ἐπορεύθη ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου, ἐν τῇ εἰρήνῃ Του καὶ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθείας Του (Ῥωδ. 8:9. Ψαλ. 118 (119):30, 32. προβλ. Ρωμ. 3:17. Β' Πέτρ. 2:2). Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ (Ἰωάν. 14:6). Τὰ σχετικὰ χωρία ἐκ τῶν κειμένων τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης (Ἐγχειρ. Πειθαρχ. IV, 2, 17. Χειρόγρ. Δαμασχοῦ III, 15) δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τὴν ιδεολογικὴν βάσιν τοῦ χωρίου περὶ ὁδοῦ ἀληθείας, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Carmignac ("Ἐνθ' ἀν., σ. 83), διότι ὑφίσταται μέγα χάσμα μεταξὺ τῆς ὁδοῦ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας τῶν Χειρογράφων καὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀληθείας, ἀποκεκαλυμμένης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐν τῇ Κ.Δ.

Στίχ. 4. Κυρία φροντίς τοῦ ποιητοῦ εἶναι ἡ ἐκζήτησις τῆς γνώσεως τοῦ Κυρίου (Ῥωδ. 6:5) διὰ βίου.

Στίχ. 5. Σταθερὰ εἶναι ἡ ἐμμονὴ τοῦ πιστοῦ ἐπὶ τῆς πέτρας τῆς ἀληθείας, εἰς ἣν τὸν ἐτοποθέτησεν ὁ Θεός. Παράλληλοι ἐκφράσεις περὶ τῆς πέτρας, ὡς σύμβολοιζούσης τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὸ ἀδιάσειστον, ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Ἐγχειρ. Πειθαρχίας XI: 4-5, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ ἰσχυροῦ βράχου, ἐν ᾧ εὐρίσκονται τὰ βήματα τοῦ πιστοῦ. Ἐν τῇ Κ.Δ. ὅμως ὁ Χριστὸς παρα-

βάλλεται πρὸς πνευματικὴν πέτραν (Α' Κορ. 10:4), πρὸς ἣν φαίνεται πλησιέστερα ἢ ἔννοια τοῦ στίχ. τούτου.

Στίχ. 6. Ὁ στίχ. οὗτος δὲν ἀποκλείεται νὰ συνδέηται περισσότερο μετὰ τοῦ προηγουμένου ἢ ὅσον φαίνεται εἰς τοὺς ἐρμηνευτάς, οἵτινες δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν δώσει τὴν δέουσαν προσοχὴν. Εἶδομεν ἀνωτέρω (στίχ. 5), ὅτι εἰς τὸ Α' Κορ. 10:4, ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ τῆς πνευματικῆς πέτρας, ἥτοι περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐξ ἧς ἐπιὸν πάντες οἱ Πατέρες τοῦ Ἰσραὴλ. Τὰ ὕδατα λοιπὸν τὰ ἐγγίσαντα τὰ χεῖλη τοῦ πιστοῦ πιθανὸν νὰ ἔχουν τὸν συσχετισμὸν των εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Παύλου καὶ εἰς τὰς σχετικὰς περικοπὰς τοῦ Ἰωάννου (πρβλ. Ἰγνατ. πρὸς Ρωμ. VII:2), ἐνθα τὸ ὕδωρ ὑπαινίσσεται τὴν πνευματικὴν πόσιν. Βεβαίως καὶ εἰς τὴν Π.Δ. ἀφθονοῦν τὰ χωρία περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος (Ψαλμ. 35(36):10. Παροιμ. 13:14. 14:27. 16:22. Ἐκκλ. 15:3. 21:13. Ζαχαρ. 14:8. Ἦσ. 11:9. 12:3. 55:1. 58:11. Ἰερ. 2:13. 17:13. Ἰεζ. 47:1-12), εἰς δὲ τὴν ραββινικὴν διδασκαλίαν ὁ μαθητὴς τῶν σοφῶν διδασκάλων διὰ τῆς ἀποκτήσεως τοῦ ὕδατος—διδασκαλία καθίσταται διδάσκαλος, ἐτοιμάζων νέους μαθητάς—διδασκάλους¹¹. Τὰ λαλοῦντα ὕδατα προήρχοντο ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Κυρίου ἀφθόνως (Πρβλ. Ὑδ. 6:10,11).

Στίχ. 7. Ὁ στίχος οὗτος ὁμιλεῖ περὶ πόσεως τοῦ πιστοῦ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Κυρίου καὶ περὶ θείας μέθης, προκληθείσης ἐκ τοῦ ζῶντος καὶ ἀθανάτου ὕδατος. Περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος πρβλ. Γεν. 26:19. Λευϊτ. 14:5,6. Πρόκειται ἁμῶς περὶ ῥέοντος ὕδατος, ἀνευ βαθυτέρας θεολογικῆς σημασίας. Εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Ν. Θαλάσσης ("Ἰμν. VIII, 7, 15) ἀναφέρονται «ζῶντα ὕδατα», ποτίζοντα τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, τὸ συμβολίζον τὴν κοινότητα τῶν ἀγίων καὶ πεφυτευμένον εἰς μίαν μυστηριώδη περιοχὴν. Εἰς τὴν Κ.Δ. (Ἰωάν. 4:10, 11. 7:38. Ἀποκ. 7:17. 21:6. 22:1,17) γίνεται σαφὴς λόγος περὶ ὕδατος ζῶντος, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν σημασίαν, ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰώνιον. Ἐξ ὧν τῶν σχετικῶν χωρίων τὰ μέρη ταῦτα τῆς Κ.Δ. ἀποτελοῦν τὸν πνευματικὸν σύνδεσμον τοῦ ποιητοῦ, ἐνταῦθα ὁμιλοῦντος περὶ τῆς θείας διδασκαλίας τῆς ζωῆς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ μὴ ἀποθνησκούσης.

Ὁ στίχ. μαρτυρεῖ τὸν κορεσμὸν τοῦ πιστοῦ ἐκ τῆς μέθης τοῦ ζῶντος ὕδατος. Τὸ «μεθύειν» ἐν τῇ Κ.Δ. (Ματθ. 24:49. Ἰωάν. 2:10. Πράξ. 2:15. Α' Κορ. 11:21. Α' Θεσσ. 5:7 Ἐφεσ. 5:18) ἀπαντᾷ συνήθως ὑπὸ τὴν κακὴν τοῦ ὄρου ἔννοιαν, τὴν τῆς κραιπάλης, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ὁ Παῦλος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς θείας πλησμονῆς χρησιμοποιοεῖ τὸ «πληροῦσθαι» (πρβλ. Ἐφεσ. 5:18 «καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνω, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι»).

Στίχ. 8. Τὸ πνευματικὸν καὶ ζῶν τοῦτο ὕδωρ ἐπλήρωσε τὸν πιστὸν διὰ τῆς θείας γνώσεως. Περὶ τῆς ἀντιθέτου γνώσεως ὁμιλεῖ ἡ Ὑδὴ 38:13. Ἐμ-

11. O d e b e r g H., The Fourth Gospel, Amsterdam, 1968, σ. 285. Διὰ τὰ σχετικὰ χωρία εἰς τὰ Κείμενα τῆς Ν. Θαλάσσης πρβλ. C a r m i g n a c, Ἐνθ' ἀν., σ. 84.

πλησθεις δε υπό τῆς τοιαύτης γνώσεως ὁ πιστός ἀφήνει τὴν ματαιότητα καὶ στρέφεται πρὸς τὸν Ὑψιστον, τὸν Θεόν Του. (Σοφ. Σολ. 13:1). Περὶ τῆς μεταστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ματαίων εἰς τὸ δουλεύειν Θεῷ ζῶντι ὁμιλεῖ συχνὰ ὁ Παῦλος. Οἱ μακρὰν τοῦ Θεοῦ ὄντες «εματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν» (Ρωμ. 1:21-22). Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Παύλου εὐαγγελίζεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους «ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Θεὸν ζῶντα» (Πράξ. 14:15. πρβλ. Α' Πέτρ. 1:18. Ἐφεσ. 4:17. Β' Πέτρ. 2:18. Ρωμ. 8:20). Ἡ σκέψις τοῦ συγγραφέως συμφωνεῖ πλήρως πρὸς τὴν βιβλικὴν διδασκαλίαν, καθ' ἣν οἱ διαλογισμοὶ τῶν σοφῶν εἶναι μάταιοι (Α' Κορ. 3:20. Ψαλμ. 93(94):11). Ἡ μεταστροφή τοῦ πιστοῦ δὲν εἶναι συναισθηματικὴ, ἀλλὰ νοησιαρχικὴ, στηριζομένη ἐπὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Τὸ «εἶνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε» (Ἰωάν. 10:38) ἀποτελεῖ θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ τῆς μεταστροφῆς του δὲ ὁ πιστός ἀναγνωρίζει, ὅτι ὁ Ὑψιστος εἶναι ὁ Θεός Του καὶ οὐχὶ θεὸς ἄλλος καὶ ἀγνωστος.

Στίχ. 9. Ἔτερος καρπὸς τῆς θείας γνώσεως, δαφιλῶς παρεχομένης ὑπὸ τῆς γενναιοδωρίας τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἀφροσύνης, ἣτις περιτρέχει τὴν γῆν. Χαρακτηριστικαί εἶναι αἱ ἐκφράσεις «ἐγκατέλιπον, ἀπέβαλον, ἀπεμάκρυνα», δηλοῦσαι τὴν πλήρη ἀποβολὴν τῆς ἀφροσύνης. Ἡ ἀφροσύνη πληροῖ τὴν ἀσύνετον καρδίαν, τὴν ἀρνούμενην τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ· «εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἔστι Θεός» (Ψαλμ. 13(14):1).

Ἡ ἀφροσύνη ἀποτελεῖ ἐσωτερικὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου (Μάρκ. 7:21-22. Β' Κορ. 1:17, 21). Ἡ ἀφροσύνη εἶναι καρπὸς ἀγνωσίας (Α' Πέτρ. 2:15) καί, κατὰ τὸν ποιητὴν, περιτρέχει τὴν γῆν, λόγῳ τῆς ἀγνωσίας τοῦ Θεοῦ (Σοφ. Σειρ. 19:23. Παροιμ. 19:3. Ψαλμ. 91(92):7). Βασικὴ λοιπὸν προϋπόθεσις διὰ τὸν θεῖον ἐμπλουτισμὸν εἶναι ἡ ἀποβολὴ τῆς ἀφροσύνης.

Στίχ. 10. Ἀκολουθῶς ὁ πιστός ἀνεκαίνισθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς καινῆς κτίσεως, τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κατὰ Χριστὸν κτισθέντος.

«Ἐν τῷ ἱματισμῷ Του»: πρόκειται περὶ μεταφορᾶς ἀναφερομένης εἰς τε τὴν Π.Δ. καὶ τὴν Κ.Δ. Ἐν τῇ Σοφ. Σειράχ 27:8 ὁ ἄνθρωπος ἐνδύεται τὸ δίκαιον ὡς ποδήρη δόξης. Ἐν τῇ Σοφ. Σολομ. 5:18 ὁ δίκαιος «ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης». Τὰ χωρία ταῦτα ὁμιλοῦν περὶ τοῦ δικαίου, περιβαλλομένου ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης. Ἐν τῇ Κ.Δ. ὅμως ἡ ἔννοια εἶναι βαθυτέρα. Εἰς τὸ Λουκ. 24:49 οἱ ἀπόστολοι θὰ ἐνδυθοῦν τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, ἥτοι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Οἱ πιστοὶ ἐπίσης ἐνδύονται τὰ ὄπλα τοῦ φωτός (Ρωμ. 13:12) ἢ τὸν Κύριον Ἰησοῦν (Γαλ. 3:27. Ρωμ. 13:14) ἢ ἀφθαρσίαν (Α' Κορ. 15:53, 54) ἢ τὴν ἀθανασίαν (Α' Κορ. 15:53,54) ἢ τὸν καινὸν ἄνθρωπον (Ἐφ. 4:24. Κολ. 3:10). Οὗτοι ὡσαύτως φοροῦν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ (Α' Κορ. 15:49).

Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα ὁμιλεῖ περὶ ἀνεκαίνισσεως διὰ τῆς ἐνδύσεως τοῦ

Κυρίου, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τῆς δικαιοσύνης, πρὸς ἣν ἔνδυσιν συμφωνοῦν τὰ χωρία τοῦ Παύλου. Τὸ «κατέλαβέ με διὰ τοῦ φωτός Του» ἀναπαριστᾷ μᾶλλον τὴν σκηνὴν τῆς πορείας πρὸς Δαμασκὸν (Πράξ. 9:3 «περιήστραψεν φῶς» πρβλ. Πράξ. 26:13).

Καταλαμβανόμενοι οἱ πιστοὶ ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ Κυρίου καθίστανται τέκνα φωτός (Ἐφεσ. 5:8. Α'. Θεσσ. 5:5). Ἀνακαινιζόμενος καὶ καθιστάμενος υἱὸς φωτός ὁ πιστὸς ἀξιοῦται τέλος καὶ τῆς ἐξ ὕψους ἀναπαύσεως ἐν ἀφθαρσία, ἥτοι εὐρίσκει αἰωνίαν ἀνάπαυσιν παρὰ τῷ Κυρίῳ (Ψαλμ. 15(16):10. Πράξ. 2:27-32). Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ χωρία τοῦ Παύλου, ὁμιλοῦντος περὶ κληρονομίας τῆς ἀφθαρσίας (Α' Κορ. 15:50, 53, 54. πρβλ. Α' Πέτρ. 1:4 «εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς») πρβλ. Ὠδ. 3:6).

Στίχ. 11. Ἐν τῷ στίχ. τούτῳ ὁ ἀνακαινισθεὶς ἄνθρωπος παραβάλλεται πρὸς γῆν, ἀνθοφοροῦσαν καὶ χαίρουσαν ἐν τοῖς καρποῖς τῆς. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εἰς τὸν Πάπυρον τοῦ B o d m e r ἔχει τὰς μετοχὰς «θάλλουσα» καὶ «γελοῦσα», ἀντὶ «θάλλουσα» καὶ «γελῶσα» (C a r m i g n a c, ἐνθ' ἄν., σ. 88). Ἡ εἰκὼν εἶναι εἰλημμένη ἐκ τῆς γῆς, ἣν ἐπισκέπτεται ὁ Κύριος, καθιστῶν αὐτὴν θάλλουσαν καὶ ἀνατέλλουσαν (Ψαλμ. 64(65):11-14). Ἡ καρποφορία ἀποτελεῖ εὐλογίαν Κυρίου καὶ δεῖγμα τῆς εὐμενοῦς Αὐτοῦ ἐπισκέψεως (πρβλ. Ἐβρ. 6:7. «γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ»).

Στίχ. 12. Αὐτὴν τὴν γῆν, τὴν ἀνθοφοροῦσαν καὶ χαίρουσαν, ζωογονεῖ ὁ Κύριος ὡς λάμπων ἥλιος. Ὁ συμβολισμὸς τοῦ ἡλίου τονίζει τὴν ζωογόνῃσιν τῆς γῆς, ἥτοι τοῦ πιστοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποῦ ἡλίου ἡ γῆ μαραίνεται καὶ νεκροῦται. Περὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡλίου φωτίζοντος, ὁμιλεῖ ἡ Π.Δ. (Ἡσ. 60:19-20. Μαλ. 3:20). Τὰ κείμενα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης ("Υμν. IV, 6) ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἀληθοῦς ἀνατολῆς, ἥτοι τοῦ Κυρίου, ἐμφανιζομένου κατὰ τὴν αὐγὴν. Ἐν τῇ Κ.Δ. ἀναφέρεται, ὅτι οἱ πιστοὶ θὰ ἐκλάμπουν ὡς ὁ ἥλιος κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν (Ματθ. 13:43. πρβλ. Δαν. 12:3). Ὁμοίως κατὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου «ἐλάμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος» (Ματθ. 17:2). Εἰς δὲ τὴν Ἀποκάλυψιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου φαίνει ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ (1:16). Εἰς δὲ τὸ Ἀποκ. 22:5 ἀναφέρεται, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς, τοὺς πιστούς, ὡς ἥλιος, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν χωρίων μᾶλλον τὸ Ἀποκ. 22:5 προσαρμύζεται περισσότερον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου στίχου.

Στίχ. 13. Διὰ τὸ «εφώτισε τοὺς ὀφθαλμούς μου» πρβλ. Β'. Ἔσδρ. 9:8. Ψαλμ. 12(13):3 18(19):8. Βαρ. 1:12. Διὰ τὴν «δρόσον» πρβλ. Ὠδ. 4:10. Διὰ δὲ τὴν «εὐχάριστον ὄσμήν» πρβλ. Β'. Κορ. 2:14, 16. Ἐφεσ. 5:2. Ὁλόκληρος ἡ ὑπαρξίς τοῦ πιστοῦ δέχεται τὴν ζωογόνον αὔραν τοῦ Κυρίου. Ἡ ὅλη

εικών εἶναι πνευματικὴ καὶ δὲν φαίνεται νὰ προσαρμόζονται εἰς τελετὴν βαπτί-
σματος, ὡς δέχεται ὁ Bernard ('Ἐνθ' ἀν., σ. 74).

Στίχ. 14. Ἀκολουθῶς ὁ πιστὸς μεταφέρεται ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἐνθα ἀφθονεῖ ἡ χαρὰ τοῦ Κυρίου. Ἐνταῦθα ἀναπαρίσταται ἡ σκηνὴ τῆς πρώτης δημιουργίας, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς (Γεν. 2:15). Περὶ δὲ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς, ὡς τόπου εἰσαγωγῆς τῶν σεσφασμένων, πρβλ. Ἀποκ. 2:7. Δὲν ἀποκλείεται ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς νὰ ὀμιλῇ γενικῶς περὶ τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς, οὔσης παραδείσιου τοιαύτης, εἰς ἣν εἰσέρχεται ὁ πιστὸς μετὰ τὴν εἰλικρινῆ ἔνταξιν του εἰς τὸν Χριστόν. Ἄλλωστε ὅλη ἡ Ῥδὴ ὀμιλεῖ περὶ τῆς νέας ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἔχομεν δηλαδὴ ἐνταῦθα ἐν εἶδος πραγματοποιηθείσης ἐσχατολογίας (realized eschatology), γνωστῆς ἐκ τῆς Κ.Δ. καὶ δὴ ἐκ τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Παύλου. Περὶ δὲ τῆς «χαρᾶς τοῦ Κυρίου» ὡς ἀναφαιρέτου κτήματος τῶν σεσφασμένων ὀμιλεῖ εὐρέως ἡ Κ.Δ. (Ματθ. 25:21. Ἰωάν. 15:11. 16:22, 24. 17:13. Ρωμ. 14:17. 15:13. Γαλ. 5:22. Ἰακ. 1:2. Α'. Πέτρ. 1:8. Α' Ἰωάν. 1:4). Ἐπὶ δὲ τοῦ Παύλου ἐντάσσεται αὕτη μεταξὺ τῶν πρώτων καρπῶν τοῦ Πνεύματος (Γαλ. 5:22).

Στίχ. 15. Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω προνομίων αὐθόρμητος εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοῦ πιστοῦ, ἔνεκα τῆς δόξης τῆς πολλῆς τοῦ Κυρίου. Τὰ λόγια τοῦ πιστοῦ πρὸς μακαρισμὸν τῶν σεσφασμένων ἀποτελοῦν σ υ ν ω ν υ μ ι κ ὸ ν π α ρ α λ λ η λ ι σ μ ὸ ν. Οἱ «πεφυτευμένοι» καὶ «κατοικοῦντες» μαρτυροῦν τὸ ἀμετάθετον τῆς καταστάσεως αὐτῶν. Ἡ ὀρολογία εἶναι ἐξόχως βιβλική. Ὁ Θεὸς πολλάκις παρίσταται ὡς φυτουργὸς ἐν τῇ Π.Δ. καὶ οἱ πιστοὶ ὡς πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου (Ψαλμ. 1:3. 91(92):13. Ἱερ. 2:21. 51:34 (45:4). Ἡσ. 44:14) καὶ ὡς κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ Αὐτοῦ (Ψαλμ. 22 (23):6 26(27):4. 64(65):4. 83(84):4). Τὸ «ἐν τῇ γῆ Σου» δέον νὰ ἐκληφθῇ ἐν μεταφορικῇ ἐννοίᾳ.

Στίχ. 16. Ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀξίσεως τῶν πιστῶν καὶ τῆς μεταβάσεως τῶν ἐκ σκότους εἰς φῶς. Περὶ πνευματικῆς ἀξίσεως, πρβλ. Β'. Κορ. 9:10. 10:15. Ἐφεσ. 2:21. 4:15. Κολ. 1:6, 10. 2:19. Β'. Πέτρ. 3:18. Ἡ εἰκὼν τῆς μεταβάσεως ἐκ σκότους εἰς φῶς εἶναι συνήθης ἐν τῇ Κ.Δ. (Λουκ. 1:79. Ματθ. 4:16. Πράξ. 26:18. Ρωμ. 13:12. Α' Κορ. 4:5,6. 6:14. Ἐφεσ. 5:8).

Στίχ. 17. Ὁ στίχ. οὗτος ἐννοιολογικῶς ἐπαναλαμβάνει τὸν στίχ. 15, ὀμιλῶν περὶ τῆς ὠραιότητος τῶν δούλων τοῦ Κυρίου, τῶν ποιούντων τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀποβαλλόντων πᾶσαν κακίαν (Ἐφεσ. 4:31. Κολ. 3:8. Ἰακ. 1:21. Α' Πέτρ. 2:1).

Στίχ. 18. Οὗτος ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐννοιαν τοῦ στίχ. 15 καὶ ἐν μέρει τοῦ στίχ. 16. Ἡ πικρία τῶν δένδρων παραβαλλομένη πρὸς τὴν γλυκύτητα αὐτῶν, ὅταν ἐνεφυτεῦθησαν εἰς τὴν γῆν τοῦ Κυρίου, τονίζει τὴν ριζικὴν ἀλλοίωσιν τῶν πιστῶν διὰ τῆς θείας χάριτος (πρβλ. Ἐβρ. 12:15. Ρωμ. 11:17-24).

Στίχ. 19. Ἡ ὅλη αὐτὴ πνευματικὴ δημιουργία εἶναι ἔργον καὶ καρπὸς τῆς πιστότητος τῶν ἔργων τοῦ Κυρίου καὶ φέρει τὴν σφραγίδα τῆς δραστηκῆς του ἐνεργείας. Ἡ πνευματικὴ δημιουργία ἐξαγγέλλει πάντα τὰ θαυμάσια, ὅσα ἐποίησεν ὁ Κύριος διὰ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶναι δόξα καὶ στέφανός Του. (Ψαλ. 111(112):6).

Στίχ. 20. Ὁ στίχ. τονίζει τὸ ἀπεριόριστον τοῦ θείου Παραδείσου καὶ τὸ ἐκλεκτὸν αὐτοῦ περιεχόμενον. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς ὑπάρχουν πολλὰ μοναὶ (Ἰωάν. 14:2) καὶ πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ καρπὸν πολὺν φέρει καὶ ὁ πατήρ «καθαίρει αὐτὸ ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ» (Ἰωάν. 15:2). Πᾶν δὲ τὸ μὴ φέρον καρπὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται (Ματθ. 3:10).

Στίχ. 21. Τὸ 1ον ἡμιστίχιον, τονίζον τὴν πλήρη καρποφορίαν τῶν πιστῶν πλησίον τοῦ Κυρίου, ἀποτελεῖ ἀντιθετικὸν παραλληλισμὸν τοῦ 2ου ἡμιστιχίου τοῦ στίχ. 20. Τὸ 2ον ἡμιστίχιον τοῦ στίχ. ἀποτελεῖ δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, "Ὅστις εἶναι ἡ αἰωνία τρυφὴ τοῦ Παραδείσου. Ἡ Ῥδὴ τελειώνει δοξολογικῶς καὶ διὰ τῆς ἐπωδοῦ «Ἀλληλούϊα», μαρτυροῦσης τὸν λειτουργικὸν αὐτῆς χαρακτήρα. Ὁ Carmignac ("Ἐνθ' ἀν., σ. 95) ἀναγνωρίζει, ὅτι ἡ ἔκφρασις «Δόξα Σοι, Θεέ», ἐνῶ ἀφθονεῖ ἐν τῇ χριστιανικῇ λειτουργίᾳ, ἐπιδεικτικῶς ἀπουσιάζει ἐκ τῶν Κειμένων τῆς Ν. Θαλάσσης. Ἐπίσης καὶ τὸ «Ἀλληλούϊα» ἐλλείπει ἐκ τῶν Κειμένων τῆς Ν. Θαλάσσης. Ἐκ τῆς ὅλης Ῥδῆς καὶ ἰδίᾳ τοῦ δευτέρου αὐτῆς μέρους (στίχ. 12-20) καταφαίνεται ὁ χαρμῶδης χαρακτήρ τῆς σεσωσμένης ὑπάρξεως καὶ τὸ αἶσθημα αἰσιοδοξίας, ὅπερ καταλαμβάνει τὸν ποιητὴν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔνωσιν Θεοῦ-ἀνθρώπου. Ὁ F. M. Braun ("Ἐνθ' ἀν., σ. 227-8) ἐν τῇ αἰσιοδόξῳ ταύτῃ ἐνατενίσει τοῦ πιστοῦ εὐρίσκει τὴν ὀξεῖαν ἀντίθεσιν, τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τῆς Ῥδῆς καὶ τῶν χειρογράφων τῆς Ν. Θαλάσσης, ἰδίᾳ τῶν σχετικῶν αὐτῶν τμημάτων, ἔνθα τονίζεται ἡ δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ. Νομίζομεν, ὅτι τὸ σημεῖον αὐτὸ διαφοροποιεῖ τὰς τάσεις τῶν δύο συγγραφέων, τοῦ συγγραφέως τῶν Ῥδῶν καὶ τοῦ συγγραφέως τῶν χειρογράφων τῆς Ν. Θαλάσσης, καὶ συνεπῶς δὲν εὐνοεῖ τὴν ἄποψιν τοῦ Carmignac περὶ συγγραφῆς τῆς Ῥδῆς ἐκ τινος μέλους τῆς Κοινότητος τοῦ Qumran.

(Συνεχίζεται)